

KULTUR

DIKTET

Dritt

Se opp for dritten. Den er overalt: hestedritt, bullshit, kuskitt, hundedritt, slangeskit, fiskemøkk, fuglebæsj, mannsskit, rottedritt, edderkoppbæsj, skjellskit. Det er overalt. Hold din sti rein, skrap dritten av støvlene dine, alt og alle må jo drite et eller annet sted.

Venedritt, fiendedritt, flaggermusdritt, Noas Arkiskitt.

Alle trenger rammetid. Til og med den gamle drittstøvelene - Buster Keaton, John Kennedy og Bob Dole.

Det er lettere å se for seg Dick Burton på ramma enn Liz Taylor selv om hun måtte nok også før eller siden.

Drit i fred. Shelly Winters, Nixon, Brooke Shields du og Dick Cavett driter samtidig. Tenk på det, du.

Michael Madsen

● Hentet fra samlinga «Burning in Paradise» (Oktober forlag). Diktspalta vasker hendene etter en uke med Madsen, takk.

KULTURTIPSET

Siste sjanse

«Blut ist ein ganz besonderer Saft» heter det hos Goethe med en egen gotisk understatement, og blod er en merkelig væske. Den er også tema i det nye nummeret av «Kraftsentrums», et nummer som også er det absolutt siste. Redaktørene Olaug Nilssen (forfattet «Få meg på for faen» med flere) og Gunhild Øyehaug (debutroman «vente, blinke» i år) har bestemt seg for å trekke inn årene, eller stoppe blodtappingen - eller hva det nå heter: De legger ned Kraftsentrums.

«Vi er stolte av å ha vore redaktører for det rausaste, varmeste, frekkaste, mest sjølvironiske, mest overflatisk-djupe og mest pedagogiske tidsskriftet i denne perioden av norsk litteraturhistorie» sier de selv i en liten takkeleder til seg selv og alle de gode hjelpere, som altså til sammen har skapt sju utgaver av Kraftsentrums. Det er underlig, skakt, ironisk, oppriktig og verd å kjøpe, som vanlig. Men slapp av, de kan jo ikke bli noen vane. De startet med et temanummer om bæsj, og slutter med et temanummer om blod. Her renner nese blodet deilig ekkelt ut av neseborene på de kjente skikkelserne på illustrasjonsfotoene, mens tema som «Blod i krim» diskuteres i en Gunnar Staalesen artikkel, mens de to redaktørene selv tar for seg blod i mat. God appetitt!

Andreas Wiese

Teateranmelder i Dagbladet

SEX-KJØP

Marianne Tveit og May-Len Skilbrei:

Et mangfoldig marked

>>> Følg debatten på Dagbladet.no/debatt. Les innlegget på side 35.

«Miss Landmine»

Morten Traavik har et manifest for prosjektet «Miss Landmine».

Han vil feire kvinnelig stolthet, kraft og skjønnhet. Han vil øke den

globale og lokale bevisstheten rundt landmineproblematikken, og sørgje for bedre informasjon. Prosjektet skal utfordre

deltakernes eventuelle mindreværdighetskomplekser og skyldfølelse. Han vil stille spørsmål ved etablerte sannheter om fysisk skjønnhet og

utfordre gamle, inngroddede tanker om kulturelt samarbeid. I tillegg vil Traavik at «Miss Landmine» skal erstatte «offer» med «overlever».

Og vinneren er ...

31 år gamle Augusta Urica vant «Miss Landmine»-konkurransen i Angola i vår.

Noen måneder senere deltok hun i Peer Gynt

Forum på Vinstra. Der sa hun at de som kritiserer prosjektet må forstå lidelsen i Angola, og hevdet at «denne konkurransen utnytter oss

ikke, den verdsetter oss». Angola er et av de hardest rammete landene når det gjelder landminer. Frihetskampen fra portugisisk styre begynte i 1961, og var

starten på nesten fire tiår med borgerkrig, der landminer ble brukt aktivt. Augusta Urica trakk et på en landmine i 1993, da hun skulle hente vann.

«Jeg er jo litt bæret også, siden jeg anser «Miss Landmine» for å være det første prosjektet som er utsatt for politisk sensur av Kulturrådet.

Morten Traavik, kunstner

Er det politisk sensur når Kultur

til det kontroversielle kunstpris

rådet overprøver sitt eget fagutvalg og stanser videre støtte jekt «Miss Landmine»?

Miss Ubehag

IDEER

Hege Duckert

hdu@dagbladet.no

Da Norsk Kulturråd nylig arrangerte sin årskonferanse med färlig kunst som tema, var det bare ett prosjekt som virkelig vakte debatt i salen. Det var Morten Traaviks «Miss Landmine», et kunstprosjekt fra Angola, der store plakater viser de ti finalistene i missekonskurransen «Miss Landmine». Alle er kledd i selskapskjoler og länte smykker og alle støtter seg på en krykke, for i denne missekonskurransen har deltakerne et bein for lite. Morten Traavik spiller rollen som konferansier. Han gjør rede for hvor kjolene kommer fra, hvor smykkene kommer fra og hvor landminen som kappet beinet av jenta kommer fra, i tillegg til hvilket sprengstoff den inneholdt. Konferansedeltakerne ble bedt om å stemme på hvilken kandidat de syntes var penest. Vinneren fikk Traaviks honorar på 4000 kroner, en god slump penger i Angola.

UBEHAGET SPREDTE seg langs benkeradene. Er det greit å være deltaker i en skjønnhetskonkurranse, der deltakerne er fattige landmineofre? Hva sier prosjektet om vestens blick på Afrika? Er dette utnyttelse av kvinner fra den tredje verden, eller er det et smart kunstgrep for å rette fokus mot landminer? Traavik tvinger publikum til å ta stilling til prosjektet, ja til å delta i det, ved å insistere på at hver enkelt velger blant kandidatene. Selv ble jeg i egenskap av paneldebattleder bedt om å annonsere vinneren. Det klarte jeg ikke. Forestillingen virket såpass sterkt på meg at jeg ga oppdraget videre til en som var mer fortrolig med prosjektet.

«MISS LANDMINE» er et politisk prosjekt som overskrider sjangergrensene: Det er en sceneopprestilling, en dokumentarfilm og et kunstprosjekt. Det vekker sterkt ubehag hos de fleste norske publikummere, samtidig som det støttes av regjeringene i Angola og Kambodsja, så vel som av fredsprisvinnerne ICBC, den internasjonale kampanjen mot landminer. Scenekunstutvalget, som innstiller prosjekter til støtte fra Kulturrådet, har valgt Morten Traaviks prosjekt som en hovedprioritering for 2009. De har innstilt på at han skal få en million kroner i støtte i året med oppfølgeren av Angola-prosjektet, en liknende konkurranse i Kambodsja. Men Kulturrådet – som er oppnevnt av Storting og regjering og får utvalgets innstilling til vurdering – har nå overprøvet innstillingen. Traavik får ikke en krone. Rådet har anledning til å overprøve fagutvalgene, men gjør sjelden annet enn å endre summer elle spre midlene på flere prosjekter.

– DET ER INGEN TVIL om at dette er politisk sensur. Jeg skulle ønske Kulturrådet ville innrømme det, så kunne vi i hvert fall få en fruktbar debatt, sier Morten Traavik på telefon fra Kambodsja. Der følges hans nye prosjekt av et kanadisk TV-team. Vedlagt søknaden om støtte til «Miss Landmine Kam-

OFRE ELLER OVERLEVERE? «Miss Landmine» i Angola (det store bildet) har vakt oppsikt internasjonalt. Men Kulturrådet vil ikke fortsette å støtte prosjektet, til tross for scenekunstutvalgets innstilling.

bodsja) la han foruten tilsaget fra den kambodsjanske regjeringen to dokumentarfilmer, en fra CNN og en fra Al Jazeera, som begge er positive til prosjektet.

– Jeg ble veldig oppgitt over avslaget, på bakgrunn av alt prosjektet har oppnådd. Det har skaffet nasjonal og internasjonal oppmerksomhet til landmineproblematikken og til funksjonshemmedes rolle. Formen jeg har valgt utfordrer både synet vårt på den anderledes kroppen og på betrakterens rolle.

Dessuten utfordrer det vår oppfatning av hvordan krigsskadede afrikanere skal te seg, sier Traavik.

KULTURRÅDETS LEDER, Vigdis Moe Skarstein, avviser Traaviks påstand om politisk sensur.

– Det vil jeg sterkt avvise. Alle som deltok på rådmøtet var opptatt av dette prosjektets interessante innhold. Ingen som hadde ordet uttrykte noen form for forargelse. At vi

Men Kulturrådet vil ikke fortsette å støtte prosjektet, til tross for scenekunstutvalgets innstilling. Utvalget ønsker å få saken opp til ny

synes «Miss Landmine» var viktig, avspeiler beslutningen om å vise Angola-prosjektet på årskonferansen. Derimot syntes vi ikke at Kambodsja-prosjektet inneholdt nok nye elementer til å gi ny støtte, sier Skarstein.

Scenekunstutvalget – som ledes av Ben-tein Baardson og for øvrig består av Therese Bjørneboe, Ola Beskow og Anne-Britt Gran – sendte i går ut en pressemelding, der de beklager at Rådet ikke har fulgt utvalgets innstilling. Utvalget ønsker å få saken opp til ny

behandling etter jul «for å rydde opp i eventuelle misforståelser i saksframlegget».

– VÅR FAGLIGE VURDERING er at dette er et kjempeviktig prosjekt, som har hele verdensarenaen som nedslagsfelt. Derfor er det dypt beklagelig at rådet ikke har sett dette, eventuelt at vi ikke har fått presentert det godt nok. Når prosjektet flyttes til en ny verdensdel må det betraktes som nytt, sier Ben-tein Baardson.

Alle foto: Gorm K. Gaare

«Er det greit å være deltaker i en skjønnhetskonkurranse, der deltakerne er fattige landmineofre?»

Han understreker at scenekunstutvalget er klar over Kulturrådets demokratiske funksjon, altså at utvalget innstiller og Rådet avgjør. I pressemeldingen uttrykker utvalget imidlertid at «Rådets avslag av Traaviks søknad kan virke uheldig for selve støtteordningsprinsippet på scenekunstområdet i Norsk kulturråd, siden «feltet er tjent med offentlige støtteordninger som er basert på kunstfaglige beslutninger». De reiser dermed en debatt om prinsippet om armlengdes avstand, som er grunnfestet i norsk kulturpolitikk.

TRAAVIKS PROSJEKT må sees i lys av nyere strømninger i kunstfeltet det siste tiåret, sier Anne Brit Gran.

– Den såkalte relasjonelle og deltakende estetikken har vært med på å endre oppfatningen av hva et kunstverk kan være. Traaviks «Miss Landmine» er eksemplarisk i så måte: Den både involverer de faktiske landmineofrene i en missekonskurransen, og den involverer publikum ved at de må være med og stemme på sin miss.

Men Gran mener også at innholdet i Traaviks prosjekt er tungt å svelge for mange.

– I en norsk sammenheng er det mitt inntrykk at «Miss Landmine» krasjer med en politisk korrekt holdning, som sier at skjønnhetskonkurranser er en uting uansett, og derfor ikke bør eksporteres til landmineofre. At prosjektet oppleves som ubehagelig, ambivalent og vanskelig å forholde seg til, betyr at noe står på spill. Og det mener jeg er et kvalitetskriterium ved denne typen samtidskunst, sier Anne Brit Gran.

MORTEN TRAAVIK reiser for tida rundt i Kambodsja for å finne kandidater til «Miss Landmine 2009». Myndighetene er positive, mens en menneskerettighetsorganisasjon har reagert negativt.

– I Asia, som i Afrika, er dette prosjektet lite kontroversielt. Men det er problematisk i den hvite verden. Noen klarer ikke å se forbi opplevelsen av at missekonskurranser er fæle. Traavik avviser at han bare gjentar Angola-prosjektet i et nytt land.

– Den asiatiske kulturen er så ulik den afrikanske, at dette vil bli et helt annerledes prosjekt. Et team fra Sveriges designhøgskole er med for å lage en kleskolleksjon for den asymmetriske kroppen. Jeg aksepterer ikke Kulturrådets begrunnelse om at de vil prioritere prosjekter som ikke har fått penger for, de gir jo stadig vekkt til gamle travere, sier Traavik, som tilføyer at han søkte støtte til tre forskjellige prosjekter, hvorav «Miss Landmine» i Kambodsja bare var ett. Tida vil vise om Kulturrådet tar saken opp igjen over nyttår. I mellomtida er det mulig å se deler av prosjektet på www.miss-landmine.org. Det er mulig å stemme på kandidatene også. Hvis du orker.

Hege Duckert er kulturkommentator i Dagbladet.